

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactionii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Serisorile nefranate nu se voru prim' decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federationii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIONEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a:

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pentru Tofaleni.

I. Prin zelulu si staruint'a P. On. D. Simeonu Balintu, protop. gr. cat. in Rosia-de-Munte, s'au adunatu si inuaitatu la loculu destinatiunei loru urmatoarele contribui: de la Simeone Balintu pentru sine 5 fl., pentru soci'a sa 5 fl., pentru 7 nepoti ai sei: Enea Silviu Hodosiu 1 fl., Letitia Hodosiu 1 fl., Sabinu Hodosiu 1 fl., Alesandru Iosifu Hodosiu 1 fl., Iunius Brutus Hodosiu 1 fl., Ulpiu Traianu Hodosiu 1 fl., si Nerva Amosu Hodosiu 1 fl.; — de la Nicolau Mestecanu parocu gr. cat. in Rosia 1 fl., Avramu Bocaniciu 1 fl., Simeonu Caianu submedicu in Rosia 2 fl., Ioanne Vladu, notariu comun. in Rosia 2 fl., Franciscu Molnar, jude com. in Rosia 1 fl., Ioanu Almasanu 1 fl., Ioanu Suci, capelanu gr. cat. in Rosia 2 fl., Ioanu Barbu 1 fl., Simeonu Henzel 1 fl., Ioanu Corpadei 1 fl., Alesandru Anea 1 fl., Iosif Gruber propriet. 1 fl., de la bai'a numita „la Stanc'a Dumitresci“ 2 fl., Ios. Griurca propr. 3 fl., Rusu Lazăr notariu com. in Lups'a 1 fl., Vertlen Georgiu, negutiati. 1 fl., Michailu Stupa negat. 1 fl., Nicolae Hcteu 1 fl., Vertolomeiu Dumitru 2 fl., Franciscu Ianki 1 fl. de la bai'a „S. Maria la Troasiu“ 10 fl., Iosifu Ciura, parocu gr. cat. in Buciumu-Sas'a, 3 fl., Ioanu Gligoru, parocu gr. cat. in Mesc'a 1 fl. Sum'a totale: 58 fl. v. a.

II. Prin staruint'a On. D. Iosifu V. Balintu, parocu romanu gr. cat. in Petridulu-de-diosu, s'au adunatu pentru Asociatiunea lit romana transilvana si pentru Tofaleni urmatoarele contribui in naturalie: Stefanu Pusia 1 ferdela, Pavelu Chioreanu 1 ferd., Grigoru Duma 1 f., Ios. V. Balintu parocu 1 f., Petru Parvu 1/2 f., Iacoba Anea 1/2 f., Stef. Anea 1/2 f., Vasiliu Parvu 1/2 f., Ioanu Pusia 1/2 f., Eremia Predeanu 1/2 f., Petru Baciu 1/2 f., Georgiu Popa 1/2 f., Todoru Balica 10 cupe, Gavrilu Balica 4 cup., Filipu Pusia 4 cup., Tanasie Burcusiu 4 cup., Vasiliu Niculiciu 4 cup., Todoru Parva 4 cup., Teodoru Romanu 8 cup., Stefanu Todia 8 cup., Vasiliu Balica 8 cup., judele Filimonu Oprea 3 cup., Filipu Oprea 3 cup., Ionasin Todia 2 cup., Ioanu Todia 1 cupa; cu totulu 12 si 1/2 ferdele cari, vندیndu-se cu cate 1 fl. v. a., sum'a cascigata face in bani 12 fl. 50 cr. v. a., carea s'a transpusu, in 24. iuniu, la mana colectantelui tractuale, Pr. on. D. Iacoba Lugosianu, protopopu in Turda.

Dupa ce, spre batu-jocur'a umanitatii, dogm'a de infallibilitate fu enuciata de curendu prin conciliulu ecumenicu de Rom'a, credemu ca urmatoreulu articlu va fi binevenitu:

Despre infallibilitate.

Domnii mei! Am cetitu si cu disputele teologice cate se publicara de catu-va tempu incoce in „Albina“ romanesca in caus'a infallibilitatei papale. Daca acelea disertatiuni teologice aru fi esutu d'in condeie unoru mireni, asiu fi d'isu si eu ca, atata catu au scrisu, este multu de la ei, pentru-ca de la nisce mireni abid se pote ascepta mai multu, ca-ci dogmatic'a si dreptulu canonicu nu sunt specialitatele loru. Acci articlii inse au esutu d'in condeie de teologi si inca teologi romanesci uniti in cele patru punctu eu Rom'a. — Spunu dreptu, ca de la nisce teologi asceptam cu totulu altu ce-va, era mai alesu aceluora, cari voira se apere pre omenime de unu eresu asi periculosu si totu-odata deonestatoriu pentru omenimea intrega si pentru catolicismu in specie, li se pote dee cu totu dreptulu: Optima causa, pessime defensa.

Dara ce mai incapu aici duoi bani in trei punge? Pentru-ce teologii uniti nu spunu odata ultramontaniloru papisti si iesuiti limpede si lamuritu, ca toti acei-a, cari apera infallibilitatea papei de la Rom'a, nu mai sunt neci-decum catolici, ci sunt eretici si inca eretici forte periculosi pentru tote poporele si natiunile, multu mai periculosi, decatu au fostu acei-a, cari au inventatu in anii de curendu trecuti scandalos'a dogma de immaculata conceptiune, despre carea

unu bunu tata si una buna mama de familia nu va suferi nici-una-data, ca se se vorbesca in present'a copiiloru, si mai alesu a fetiteloru adulte. Daca asemeni obraznicie s'aru fi vorbitu in publicu inainte de acest'a cu optu seu noue sate de ani, treca merga, ele s'aru fi marginitu mai multu in monastiri, ca materia de dispute pentru calugari lipsiti de ori-ce alte ocupatiuni folositorie, asta-di inse numai nescie smintiti potu esi in lume cu astu-feliu de doctrine ale scolasticismului fantasticu si fanaticu.

„Albina“ dice in unulu d'in numerii sei, ca mireni n'au luat p'ana acum'a parte la disputele, cari s'au pornitu de catu-va tempu incoce asupr'a infallibilitatei. Vediu si eu, ca mireniloru nu li a pasatu de acea mare secatura omenesca, ei o-au despretiuitu d'in adenculu sufletului. Eu inse me temu tare, ca se nu se caiesca odata si mireni; ca ci daca se va incuib'a in mediu-loculu nostru una doctrina atatu de blastemata, precum este acea despre infallibilitate, atunci las'ca amu cade in ura idolatria forte rusnatoria, dar' apoi amu ajunge de siguru si in robia icararhici papistiesci, (ra prin acest'a, robia ungresca aliata cu cea nemtesca ar' fi d'in nou partea nostra pre vre una suta de ani inainte.

Dara orbi sunt mireni? Nu vedu ei, ca acest'a nu este atatu una dogma religioasa, catu mai vertosu una dogma politica, a carei introducere va ave consecintiele cele mai funeste, mai vertosu pentru noi romanii? Toema pentru acest'a inse este a unu spre diccea ora, in carea mai alesu romanii unii se se prepare si se se inarme cu cele mai agere arme ale sciintei si ale spiritului spre a respinge de la sine acelu eresu funestu si fatalu, acea mintiuna piramidale, care se dice infallibilitate.

Ce? Pap'a infallibile? Totu omulu este mintunosu, singuru Dicu este a de verulu. Pap'a inca este omu, prin urmare si pap'a este mintunosu ca si ori-care altu omu. Deci totu ce aducu iesuitii si papistii spre aperarea mintiunei loru, nu este altu ce-va, decatu unu labirintu de sofisme, falsificatiuni istorice si juridice, in scurtu, mintiune nerusinate.

Ve rogu, Domniloru, ca se reflectati pre publiculu romanescu catu se pote mai desu la impregiurarea de importantia immensa, adeca la diferentia esentiale intre catolici si intre iesuitii papisti. Acesti d'in urma sunt eretici periculosi intru tota puterea euventului, eretici in toema precum i a cunoscutu lumea europena si i-a stigmatizatu refericitul Pap'a Ganganelli in bull'a sa. Ve mai rogu totu-odata, ca se spuneti totororu romaniloru, ca un'a este teologia dogmatica a catoliciloru, si cu totulu alt'a este a iesutiloru, apoi se li mai adaugeti, ca pana pre la anulu 1855, nu numai in facultatea teologica de la Blasiu, ci mai in tote facultatile teologice d'in imperiulu austriacu, incercarile iesutiloru de a popularisa infallibilitatea erau combatute de pre tote catedrele cu argumente infricosiate. Intrebati pre barbatii cei mai betrani, cari au ascultatu teologia, de esemplu, in Vien'a, ca se vi marturisesca acest'a. Iesuitii, pre unde se aflau, si-propteau doctrina loru mai vertosu cu argumente culese d'in colectiunea cea criminala a unu omu blastematu, cunoscutu teologiloru sub pseudonimulu Isidorus Mercator, adeca Isidoru martiafoiulu.

Noi nu potemu sc'f, cam cu ce felu de argumente combate opusetiunea d'in conciliu attentatulu criminala alu iesutiloru, ne tememu inse, ca asi numitulu esprit du corp nu o suferu ca se produca armele cele mai tari in contr'a loru, ca-ci adeca li-ar' veni pote ren la multi archierei a combate acelea doctrine mintinose, a caroru propagare o-au suferitu ei de 15 ani incoce in seminariele loru, numai de frica, mai alesu dupa ce, prin concordatu, i degradasera la rangu de capelani ai papei, precum a fostu degradatu ei mai inainte pre protopopi la umilit'a trepta de diaconi, seu, cum se esprim'a repausatulu Vasilie Erdeli episcopulu de la Oradea, la trepta de agenti si commissiunari ai sei, ca si cum eclesia

lui Christosu ar' fi una corporatiune de negutiatori si de agenti de la bursele europene, cercetate si esplotate de iudovime.

In conciliu, debaterile curgu cu usiele incuiate, prin urmare mai totu ce se stracura in afara este scosu ca pre furisuu, d'in a trei'a si a patr'a mana. Dar' ce ni pasa noue de acest'a? Una literatura bogata ni sta d'inainte in mai multe limbe europene, pre terenulu dreptului canonicu si alu istoriei eclesiastice; publicistii nostri se nu-si pregete a reflecta la opurile cele mai bune, d'in cate s'au scrisu pana acum in acesta materia. Inca nu e prea-tardiu; ca-ci de-si se va prochiam'a nebun'a infallibilitate, va mai trece inca tempu, pana se intre toti monarchii si tote parlamentele in cursele iesutiloru si se dee cu pitiorulu la jus placeti. Pana atunci adeveratii catolici se se prepare bine pentru ea, la momentulu cerutu, se pote dechiar'a, in deplina cunoscentia de causa, pre toti infallibilistii de eretici periculosi, se o rupa cu ei pentru totu-de-un'a si totu una-data se prochiam'e d'in nou salvatoriulu principiu ortodocsu, catolicu-cristianu: concilium est supra papam et supra quemcunque praesulem singillatim.

Seiu bine, ca iesuitii si toti argatii loru ultramontani, candu se vedu strimtorati, restringu infallibilitatea papei in formula loru, carea se dice: in rebus fidei. Se nu li credeti nice pre unu momentu. Au nu vedeti DV., ca toem'a acesta formula este curs'a cea mai periculosa!

Ce? Papa infallibilis in rebus fidei? — N'a fostu nice una-data si nu va fi in vecii veciloru. D'in unu mare numeru de esemple eca numai cate-va:

Pap'a Liberius (352—366) se facuse arianu, negase divinitatea lui Isusu Christosu.

Pap'a Zosimus (417—418) adoptase eresulu lui Pelagius, dechiarandu pre ortodocsi de eretici, era pre Pelagiani de ortodocsi.

Alta cestiune infricosiate. Pap'a Leo celu Mare (440—451) si pap'a Gelasius (492—496), au decretatu, ca cei cari nu se cumineca si cu vinu, era nu numai cu pane, ca corpu alu lui Christosu, sunt eretici. Acesta doctrina a duratu pana in secl. alu 12 lea, dupa care apoi papii urmatiori, restornandu doctrina lui Leo si a lui Gelasius, dechiarara de eretici, tocmi d'in contra, pre toti cati se cuminecau si cu vinu; afurisira una lume de omeni si versara sangele multoruru sute de mii cristiani innocenti.

Pap'a Hormidas (514—523) propagase una doctrina forte curiosa despre fiorosulu actu alu crucifigerei lui Is. Chr. Papii Ioanu II (532—536) et Agapetu I. (536—537) dechiarara pre Hormidas dupa mortea lui de unu „atheu, ereticu nebunu, desuichietu.“

Mai cititi si scandalulu celu mare intemplatu cu pap'a Vigilius (538—555), in dilele imperatului Iustinianu, carele citase pre Vigilius la Constantinopole si lu inchisese d'in caus'a unoru eresuri.

Pap'a Nicolau VI dechiarase seracia lui Christosu de dogma. D'in contra, Ioanu XXII dechiar'a acea dogma de unu eresu si blasfemia. Care d'in ei avea dreptu? care era ortodocsu?

Aprope una miie de ani, toti parintii cei mai renumiti ai besericeii, incepandu chiaru de la apostoli, indemnau pre cristiani cu totu adinsulu, ca se citesca santele scripture si se se adopere a le intielege bine. (Origenes Athanasius in an. 373, Ioanu Gura-de-auru, mortu an. 407, Caesar de la Arles, pap'a Grigoriu celu Mare in an. 604, etc. etc.) Vine inse pap'a Grigoriu alu VII celu famosu (1085) si, dupa una praca eclesiastica de una miie si mai bine de ani, opresce strinsu citirea biblici, era successorii lui punu de ardu nu numai bibli'a in traductiuni, ci dechiar'a de eretici periculosi pre toti cati o citescu, era pre una multime de cristiani i ardu pre rogu pentru lectur'a santei scripture. (Vedi d'in tempurile mai d'in coce bull'a papei Grigoriu XV d'in 30 dec, 1622.)

Asie dara, dupa doctrin'a papiloru, unitii sunt eretici, pentru-că si ei cuteza a tipari si a citi bibli'a in limb'a lor.

Dara, à propos de greco-catolici! Sciti că dupa doctrin'a papiloru casatori'a preutiloru gr. cat. nu este casatoria, ci este concubinatu, era pruncii lor, copii de lele? Si acēsta doctrina se trage de la Grigoriu VII, care tota vietii'a sa a petrecutu-o in concubinatu cu principes'a *Mathi'da* de la Canossa, si doctrin'a acēsta este sustienuta de atāti papi, cari avura atāti copii cu concubinele lor! Si preutii gr. cat. au suferitu astu-feliu de insulte pre faciele si pre familiele lor chiaru si de la an. 1851 incoce!

Inse despre greco-catolici mai pre largu alta data, si pote a i r e a. Infallibilitate! Proba si suferintiele genialelui Galilaei, dara inca anatemi-sarea iesutiloru prin Clemente XIV (*Ganganelli*), carele i numi „pui de diavolu,” candu, d'in contra, Piu VII, in bull'a sa d'in 7 aug. 1814, i dă de „modellu alu moralei si alu religiosității.”

Mai voiti infallibilitate? Deschideti istori'a si veti mai află una miie de scandale si eresuri de categori'a celoru citate mai susu, apoi ve mai mirati, daca lumea stă ca spectatoria inmarmurita la cele ce se petrecu asta-di in Rom'a sub nepo tintiosulu Pio nono.

Unu teologu de Blasiu d'in dilele vechie.

Provocare.

Voitorii de a luă parte la adunarea generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, carea se va tiené in 8. augustu a. c. st. n. in Nasaudu, sunt de nou rogati cu tota onorea, ca sē binevoiesca a face până in 15. iuliu, eventualminte până in 25. iuliu a. c. st. n. cunoscutu Comiteturu arangiatoriu d'in Nasaudu, pentru mediu-locirea incortelarei cuvenite.*)

Nasaudu, 13. iuliu 1870.

Comitetulu arangiatoriu
petru primirea Asociatiunei
transilvane romane.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 20 iuliu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Széll. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrulu Ios. Szlávý.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se transpunu comis. petitiunarie,

Cont. Antonu Forgách interpeleza pre ministrulu comunicatiunei, daca are de cugetu ca, in interesulu comerciului, industriei si alu economiei nationali a tieriei sē lucre intr'acolo, ca pre liniile căliloru ferate ung. de statu tarifa carburiloru de pētra sē se reduca la $\frac{1}{10}$ cruceriu pentru milu si centenariu vamalu, si daca voiesca sē intrebuintieze tote mediu-locele, ca si calea ferata de statu ces. reg. privilegiata precum si celelalte căli ferate d'in tieria sē introduca pentru transportulu carburiloru de pētra tarifa călii ferate ung. de statu? — Interpelatiunea se va comunică ministrului concerninte.

La ordenea dilei urmēza contiunarea discutiunei a supr'a §.ului 20 d'in proiectulu municipalu, la carea participara deputatii: Sig. Olgay, Ladis. Gonda, Ioanu Váradý, Iul. Schwarz, Ioanu Paczola, Paulu Moricz, Vincentiu Latinovics, Gav. Váradý, b. Stef. Kemény, Colom. Radó, Ed. Horn, Paulu Hoffmann, Iul. Beniczky si Macsim. Ūrményi.

Siedintia se inchiaia la 2 ore d m.

Siedintia de la 21 iuliu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Széll. Pre hancle ministeriali: Stef. Gorove si Car. Kerkápoli.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei de ieri, presiedintele anuncia, că deputatulu Iuliu Jankovich, fiindu numitu jude, si-a depusu mandatulu. — Se va ordină alegere noua in cerculu respectivu. Dupa acēsa se presinta mai multe petitiuni, cari se tramitu comis. petitiunarie.

Ioanu Ciotta (croatu) adreseza ministrului de comerci urmatori'a interpelatiune: Considerandu serios-

*) Ne esprimem si asta-di dorintia vna, ca sē vedem unu publicu romanu cătu mai numerosu la adunarea generale de estu-tempu a Asociatiunei transilvane, si inca d'in tote tienuturile locuite de romani, căci numai asié vomu potē dá una valōre mai mare acēstei Asociatiuni salutarie.

R e d.

tatea situatiunei europene de asta-di; considerandu, că comerciulu marinu austro-magiaru a avutu de a suferi in deceniile trecute loviture grele d'in caus'a resbelor; considerandu că, conformu opiniunei publice, stipulatiunile d'in Parisu de la an. 1856, relative la comerciulu marinu in tempu de resbelu, nu corespondu principiiloru de asta-di si umanității, dreptu-ace'a lu intrebă: 1) daca a facutu pasii necesari, pentru ca ministrulu comunu alu esterneloru sē lucre intr'acolo, ca modificatiunile liberale ale susu memoratei „declaratiuni”, statorite in an. 1866 intre pārtile belligerante, sē se introduca, prin una convoire internationala, si in resbelulu presinte, er' 2) daca nu s'ar' fi facutu inca neoi una dispusetiune in acēsta privintia, cari sunt pasii ce are de cugetu a-i face, pentru ca pārtile belligerante sē observe si de asta-data facia de comerciulu pre mare una conduita, prin carea sē se conserve, dupa potintia, interesele comerciului cestiunatu ungurescu facia de acēste intemplaminte? — Se va comunică ministrului concerninte.

Sigis. Olgay interpeleza pre ministrulu comunicatiunei in privintia scutirei comuneloru Domborhely si Kutor, situate pre tiermurulu Dunarei in cottulu Poseniului, contr'a esundării numitulu fluviu.

Ministrulu comunicatiunei, Stef. Gorove, dechiara, că se va ingrigi, ca lucrările incepute contr'a esundării sē se termine inca in anulu acestu-a. — Interpelantele este multumitu cu respunsulu ministrului si camer'a lu id spre sciintia.

Dupa-acēsa se continua discutiunea a supr'a § ului 20 d'in proiectulu municipalu, la carea participara: Iul. Györfy, Carolu Stoll, Balt. Halász, Dan. Szakácsy, Mich. Tánácsics, Aronu Szilády, Gustavu Kapp, Stef. Éder, Ladis. Berzenczey, Ludov. Papp, Car. Bobory, Paulu Nyáry si raportorulu comis. centrali Bela Perczel. La cererea a 20 deputati d'in stang'a, se va face votare nominala, carea va urmá in siedintia de mane (22. iul.) Siedintia se inchiaia la 1 ora d. m.

Teatru romanu in Clusiu.

Clusiu, 19. iuliu 1870.

Domnulu Milo d'in Bucuresci, cu una trupa mica, dar' bine alesa, petrece in Clusiu si ne-a surprinsu până acuma cu doue representatiuni.

Sambeta trecuta, 16. iul., s'a representatu pies'a: „Lipitorile sateloru d'in Moldova”, comedia in 5 acte de Alexandri si Milo. Teatru a fostu atātu de indesuitu, încātu asemenea nu s'a mai vedutu de la anulu 1867, cu ocasiunea concertului tienutu intru folosulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a rom. si cultur'a poporului romanu. In acēsta sera majoritatea precumpentoria a spectatoriloru o formă publiculu magiaru d'in locu. Unu incidentu atrase curiositatea publiculu d'in Clusiu pentru Milo si si bucat'a „Lipitorile stateloru.” Gidani d'in Clusiu adeva, vedindu titlatur'a bucatei, fanatisati apoi nu sciu prin cine, au inceputu inca Vineri dupa prandiu, candu bucat'a eră degiã publicata pentru Sambeta, — a face la comploturi ca sē impedece ore-cum-va reprezentarea acēstei bucati. In impertinentia si fanatismulu lor au mersu atātu de departe, cătu au pretinsu chiaru si de la politia, ca sē fia opritu Dlu Milo de a reprezentă mentiunata piesa. De aici inse fure respinsi cu indignatiune, dupa cum au si meritatu. Dnii gidani se vede, că voiau sē alarme lumea in contra lui Milo, pentru-că dinsulu ar' propagă persecutarea cea nascocita prin ei in contra gidaniloru de d'incolo si aicea!

Domineca, 17. iul., se representara trei bucati teatrale:

„Milo ca directoru”, „Cimpotierulu” si „Cocona Nastasia.” Teatru asta-data nu a fostu tocmai asié indesuitu ca Sambeta; inse majoritatea precumpentoria eră romana. Publiculu a ramasu incantatu de teatru romanescu si uimitu de art'a lui Milo.

Acēste vi le scriu in fug'a mare, Dle redactoru, rezervandu-mi a face una mica recensiuone cu privire la tote representatiunile ce le va tiené trup'a romana in Clusiu.

Mane, Mercuri, se va representă: „Chir Zulliaridi”, comedia intr'unu actu, „Ciobanulu romanu” canzonetta intr'unu actu si „Paracelisierulu”, vodevillu nationalu intr'unu actu.

Afara de acēstea va mai dá Dlu Milo un'a sēu doue representatiuni in Clusiu, apoi se va duce la Oradea-Mare.

×

De langa Alb'a-Juli'a, in iuliu 1870.

A aspiratu degiã unu anu, decandu ni s'a publicatu si explicatu minunatulu capu de opera alu legei de instructiune d'in anulu 1868. Ingrigirea seriosa, ce inspirase acēsa lege in publicu, ne fece a crede, că dora romanii, acum mai multu ca ori-candu, voru cunosce lovitura maestrata si, parasindu indiferentismulu criminalu, voru caută cu tote poterile medie pentru asecurarea venitorulu lor prin cultura nationala.

Dreptu-ace'a, cu cea mai mare satisfaciune si bu-

curi'a amu salutatu dispusetiunile Prea veneratulu Ordinariatu metropolitanu, relative la organizarea senatelor scolastice comunali si eparciali.

Nu me sentiu chiamatu a-mi dá opiniunea in meritulu acēstui operatu pre-doritu, totu-si cutediu a sustiené că, daca acēla s'ar' fi pusu in lucrare inainte de ast'a cãti-va ani, asta-di aru fi crutiatu D. ministrulu alu culteloru de atāt'a truda de a ne scote d'in intunereculu ignorantiei, si a face d'in noi omeni dupa tipulu si asemanarea sa.

Conformu acēstoru dispusetiuni importante, oficiulu protopopescu pasī numai decātu la constituirea Senatelor scolastice comunale.

Cu atāt'a inse scopulu nu s'a ajunsu, căci poporulu de rondu, nededatu cu ide'a scolei, si de acēsa cu totulu nepasatoriu, bā — ce este mai dorerosu — sedusu de prejudetiulu: „Cum a traitu tatalu meu, si eu voiu traif”, este surdu la tote incercările de capacitare, căte sē faci d'in partea conducatoriloru lui. Si deca acēsta se intempla in comunele unde preutii mai stau pre ore-care gradu al sciintiei, apoi ce sē dīcemu de acēle comune, in cari nu se afla unu siguru individuu desteptu si preceptoriu de lucru?

De aci ni este pre fundata temerea, că in cele mai multe comune romane va pune statulu man'a pre scole.

D'in acēsta cauza momentosa, mi-asiu esprime parere modesta, că caus'a nostra scolara ar' triumfă mai curundu, daca prea on. D. protopopu tractualu ar' esī, celu pucinu de doue ori pre anu, in fia-care comuna, unde, prin autoritatea sa si prin una tactica nimerita, ar' potē cascade anim'a poporului pentru realizarea scopulu d'in cestiune.

Acum sē medităm unu picu a supr'a unui lucru forte curiosu. — Tota virtutea si totu meritulu si-are remuneratiunea cuvenita. Astu-feliu si meritele D. protopopu Aug. Papp, aflandu apretiuirea lor la inaltulu regimu magiaru, acēstu-a i asemnă postulu onorificu de inspectoru scol. alu cottului Albei-Inferiore.

Deci, Dsa ratiunată astu-feliu: a supraveghiă si conduce invetiamentulu in scolele confesionali, inca cade in sfera activității unui preutu; prin urmare, neprescriindumi noulu oficiu alta ce decātu ce se tiene de invetiamentu, oficiulu de protopopu este compatibilu cu oficiulu de Inspectoru scol. civilu. Intr'acēsa, aduse Ddieu odata si tempulu sinodeloru, si asié, celebrandu-se in anulu tractutu unu sinodu A. Diecesanu in Blasiu, acēstu-a aduse, intre altele, si unu conclusu, prin care trase o dunga grosa preste socotela D. protopopu, ordinandu: Că preutimei nu i se concede a portă si oficie de statu, căci acēste nu se potu unī cu oficiulu preutiescu. D'in acēsta cauza, Dsa fū constrinsu a resemnă, de o cam data, la oficiulu protopopescu, inse numai provisorie, până in 1. aug. a. c., candu apoi se va sci determină mai bine in respectulu acēstu-a.

Dupa tote acēste dara, cine nu se va miră, că cum voiă Dsa sē servēsca la duoi domni? Ore in casulu acēstu-a, ce sorte eră sē accepte scolele nostre confesionali?

Aci se pretindeă una minte si una activitate cu totulu extraordinaria.

Inse eu me indoescu, că ar' posiede Dsa acēste calități frumose, pentru că, ca sē tacu despre altele, etā cum lu caracterisēza unu barbatu de mare autoritate la romani.

Anumitu, cu ocasiunea adunarei districtuali pentru alegerea subcomitetulu Asociatiunei, fiindu alesu si Dsa intre membrii comitetulu, se scōlă unu membru d'in adunare si, dupa-ce premise că interesulu Asociatiunei potētece ca fia-care oficialu alu ei sē desfasiure zelu si energia spre ajungerea scopulu, reprobă alegerea D. Aug. Papp, afirmandu, că de 20 ani n'a facutu visitatiune in tractulu sēu!

Deci, apropiarea terminulu pusu pre 1. aug. ne insufla o ingrigire forte mare, încātu amu mai dori, ca sēi surida fortun'a, spre a se aventă la cele mai inalte oficie de statu.

Prin asociatiunea ideelor, mi vine a intrebă: petru-ce D. presiedinte alu subcomitetulu Asociatiunei transilvane pentru districtulu Albei-inf. nu mai convoca adunarea districtuala, conformu §. 10 d'in statutele pentru regularea midi-loceloru Asociatiunei?

Au nu Dsa ni-a promisu cea mai acurata implenire a obligamentulu sēu.

Nu potu incheiă acēste orduri, fără a inregistri aici inca una fakta antinationala.

Studentii romani de la gimnasiulu rom. cat. d'in Alb'a-Juli'a se plangu, că D. profesorulu de limb'a romana Paulu Kerekcs — pentru ca sē se recomende, pote, inainte-a magiariloru — i tractēza forte reu, si in a-rare ori i insulta in sentiurile loru nationali era in studiulu limbei nationali nu face nece unu progresu.

Diosu cu masc'a, sē ne cunoscemu cine suntem!

C.

